

TEDx - egy sikeres, nonformális tanulási környezet

Szűts Zoltán, dr. habil., főiskolai tanár

Kodolányi János Főiskola, Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék

8000 Székesfehérvár, Fürdő utca 1., szutszoltan @kodolanyi.hu

Kulcsszavak: TED, videó, nonformális tanulás, felsőoktatás

Összefoglaló

A tanulmány egy népszerű nonformális ismeretátadási, tanulási környezettel, a TED-el és annak ernyője alá tartozó, az ingyenes TED licenc alatt szabadon szervezhető TEDx konferenciákkal foglalkozik. Abból a tapasztalatból indul ki, hogy a mindennapi felhasználók az online felületen töltik idejük nagy részét, és itt lehet elérni őket tanulási, ismeretszerzési célú tartalommal. A tanulmányban bemutatom a TED történetét, jellemzőit, és a köré szerveződő közösséget.

Abstract

The focus of this paper is on a nonformal learning environment, TED. TED, together with its licensed, localized version TEDx, is among young people a popular way of gaining knowledge. I start from the assumption that common users spend a lot of time online, so they can be reached there with learning content. In my paper I will introduce the history of TED, its characteristics and the community formed around it.

1. Bevezetés

Tanulmányomban egy manapság rendkívül népszerű tanulási – ismeretterjesztési felületre, a TED-re és TEDx-re koncentrálok. Mindennapi tapasztalat, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatók Facebook oldalukon TED konferencia videókat osztanak meg minden más oktatási témájú anyag közül a legnagyobb arányban.

Ennek oka, hogy mindinkább úgy tűnik, nem elég hatékony, így nem tartható az eddigi ismeretszerzési rendszer, mely csak a tipikus tanítási formákra, a tantermi jelenlétre, nyomtatott könyvekre és szigorú számonkérésre fekteti a hangsúlyt anélkül, hogy a tanulás – akármilyen furcsán is hangzik – örömteli és könnyű tevékenység lenne (Szűts, 2015, p. 36). A hagyományos iskolai kereteken kívül mind nagyobb igény mutatkozik az ötletek szabad terjesztésére, a tudománynépszerűsítésre, az önálló, saját tempóban és érdeklődés szerint való tanulásra. Az internetes elérhető tudományos és tudománynépszerűsítő, gyakran inspiráló vagy mindennapi ismereteket átadó előadások iránt rendkívül nagy az érdeklődés. Önkéntesek százai fordítják és feliratozzák crowdsourcing formájában a rövid TED videókat, melyek már elérhetők a Netflix rendszerében is.

2. A TED

A hatékony oktatás egyik legfontosabb célja, hogy felkeltse az érdeklődést egy-egy tudományterület vagy téma iránt, ezzel is elősegítve a life long learning – élethosszig való tanulás eszméjének terjedését. A nonformális oktatási formák gyakran olyan atmoszférát képesek teremteni, melyben a számonkéréstől való félelem eltűnik, a hallgatók a tanárok partnerei lesznek (Molnár, 2008). Ezen kívül a nonformális oktatási formák a különböző ismeretbirtoklási szintén lévő hallgatók számára is megfelelnek (Tóth, 2014). Hasonlóképpen, az e-könyvek is az oktatás hatékony elemeivé válnak. Ez nem jelenti azt, hogy a nonformális oktatási formák feltétlenül hatékonyabbak a tradicionálisaknál, azonban vannak esetek, amikor sikeresen alkalmazhatók, és ezeket fel kell ismernünk. Manapság nagyon fontos a tananyagot, a tanulási környezetet oda vinni, ahol a tanuló sok időt töltenek (Molnár 2014). Esetünkben ez a YouTube, pontosabban annak a TED és TEDx csatornája. A YouTube a legnépszerűbb videómegosztó oldal, melyet több mint 1 milliárd felhasználó látogat, ahol napi több száz millió óra anyagot néznek meg a felhasználók, percenként pedig már több mint 300 órányi videót töltenek fel az oldalra a felhasználók. A videómegosztó több mint 75 országban 61 nyelven van lokalizálva, a megtekintések fele pedig már mobileszközökről származik.¹³ Olyan videómegosztóról, Web 2.0-ás szolgáltatásról van tehát szó, mely felületén a fiatal felhasználók otthonosan mozognak, melyhez pozitív viszony fűzi őket, szemben a tanteremmel, mely gyakran a számonkérés terekét jelenik meg gondolkozásukban. Még egyszer, fontos hangsúlyozni, hogy a TED nem tudja helyettesíteni a hagyományos iskolai környezetet – nem is ez a feladata – de egyrészt nyújt egyfajta pluszt, olyan témákat mutat be szakértők – a világ vezetői tudósai – segítségével, melyek nem férnek be a tananyagba, másrészt könnyeddé és ezzel népszerűvé teszi a tanulást (Szűts, 2015).

A TED történetét összefoglalva elmondhatjuk, hogy a non-profit egyesületet még 1984-ben alapították, tehát a világháló megjelenése előtt. Eredetileg egy konferenciát terveztek, melyet három nagy téma köré szerveztek. Az előadások a technológia, szórakoztatás és dizájn (Technology, Entertainment, Design: TED) jelenségeiről szóltak. Az 1980-as években ez három egymástól távol eső téma volt. A technológia ebben az időszakban még nem foglalta el a mai helyét, nem volt a falakban, és nem vált a kultúránk részévé (Weiser, 1991). Ebben az időszakban az ICT nem volt a mindennapok része, a műszaki egyetemeken tanították hosszú, képletekben és számításokban gazdag előadások keretében, és a technikai részleteken kívül nem koncentráltak másra. Az entertainment akkoriban kívül esett a tudományos, tanítási paradigmán, a design pedig csupán a vizuális kommunikáció része volt. Talán kevésbé ismert, hogy rögtön az első konferencián számos úttörő technológiát bemutattak. Ilyen volt a SONY által kifejlesztett első CD, illetve a korszakalkotó Apple Mac számítógép. Hasonlóképpen a TED indította útjának az információs társadalom egyik legfontosabb magazinját, a WIRED-et, melyben koruk előtt mutatják be az ICT jelenségeket. Itt esett például szó először a Web 2.0-ról vagy a crowdsourcingról.

Ebben az időszakban, az 1980-as években azonban a TED egy szűk tudományos elit fóruma volt. A rendszer meghívásos volt. A TED-ből gyorsan konferencia sorozat lett, és minden egyes előadásról felvétel készült. A TED előadásoknak szigorú formai követelményei

¹³ <https://www.youtube.com/yt/press/statistics.html>

vannak. Ilyen, hogy pontosan 18 percig tart egy előadás. Ennek oka abban keresendő, hogy az agynak pihenésre van szüksége (Atsunori & Lleras, 2011). A TED szervezők pedig a 18 percet még befogadhatónak tartják. (Hasonlóan, Magyarországon a habilitáció során tartandó idegen nyelvű előadás általában 20 perces. A 45 perces magyar nyelvűvel kapcsolatos tapasztalat, hogy ilyen időtartam nehezen befogadható a hallgatóság által, az előadó pedig nehezen tudja mindvégig megtartani a lendületét.) Hasonló kötöttség, hogy az előadóknak papír nélkül, lendületesen kell beszélniük, nem kereshetik a szavakat. A TED előadások így Steve Jobs keynote speech-eihez is hasonlítanak. Évi két hivatalos konferencia helyszíne biztos, a TED Conference Long Beach-en, a TED Global Edinborough-ban.

3. TEDx

Idővel megjelent a TED ernyője alatt a TEDx, mely mintegy 100 nyelven, a tudománytól az üzleti életig, a jövő kihívásaitól az orvostudományig számtalan témát felölel. A TEDx alapvetően regionális, önszerveződő konferencia sorozat, mely a TED mintáját követi, és szervezők engedélyével bír. Ez egy fontos felismerés a tudományos közösség részéről, ha nem is teljesen, de kicsiben olyan jelentős, mint a CERN 1993. április 30-ai bejelentése, amikor nyíltan deklarálták, a hálózat használata mindenkor és mindenki számára ingyenes lesz, hiszen a tudomány, tájékozódás, tanulás, kommunikáció, demokratizálódás céljait szolgálja. Hasonlóan Tim Berners-Lee eszméihez, a TED alapítóinak meggyőződése techno pozitívista. Véleményük szerint a jó ötletek képesek megváltoztatni az emberek hozzáállását. Szándékuk a tudás és ötletek szabad, és mind szélesebb körben való terjesztése. Az elmúlt 30 év alatt a TED védnöksége alatt számtalan témát tárgyaltak, és igen kiszélesedett a jelenségek horizontja, melyeket az előadók bemutattak. Az alapok azonban nem változtak, megmaradt az előadók átütő lelkesedése. Nem változott a mottó sem: Ideas Worth Spreading.

A mai napig mintegy 4000 független TEDx konferenciát tartottak a világ 133 országának 1200 városában. Ezek már ingyenes rendezvények. Helyszínt adtak nekik olyan egyetemek is, mint a Stanford, Oxford, Cambridge és Yale. Magyarországon is volt már TEDx konferencia, a TEDx Danubia vagy Balaton.

Az előadások számos témát felölelnek. A kommunikációtól az emberi jogokig, az anorexiától a világtörténelemig, a kreativitás fontosságától az oktatásban a vallások nagy kérdéséig.

Tanulmányom szempontjából fontos, hogy az előadások 2006-tól már élőben is követhetők online, a konferencia oldalán (<https://www.ted.com/watch/tedx-talks>) vagy a YouTube-on is.

1. ábra a TEDx weboldala
forrás: <http://tedxtalks.ted.com/>

2. ábra a TEDx YouTube csatornája
forrás: <https://www.youtube.com/user/TEDxTalks>

4. A tudásközvetítés adatokban

Jelenleg több mint 1700 TED előadás nézhető online, és a nézettség 1 milliárd fölött van. Átlagban napi 1 új előadás kerül fel az oldalra. Fontos, hogy az előadások minden esetben mobil platformról is megtekinthetők. A mobiltanulás pedig a Z generáció számára kínál fontos alternatívát a formális tanulási formákkal szemben (Molnár, 2012). Ahhoz, hogy a tudás mindenkire eljuthasson, feliratozni kell az angol nyelvű videókat. Így jött létre 2009-ben az Open Translation Project, mely a közösség, a felhasználók segítségével, crowdsourcing¹⁴ formájában ma már mintegy 97 nyelven feliratozza az előadásokat. A TEDx esetében még nagyobbak a számok, több mint 30 000, mintegy 130 országban felvett TEDx prezentáció tekinthető meg online. A TED folyamatosan bővül, van a fejlődő országban induló, illetve a fiataloknak vagy nőknek szóló projektje is.

5. Összefoglalás

Tanulmányunkban áttekintettük az egyik világszerte népszerű oktatási felületet. De mitől lehet ilyen sikeres a TED és TEDx a tudás átadásában? Elsősorban abban, hogy megérti az információs társadalom aktuális kihívásait, és az információs írástudás minimális szintjére épít. Fontos megérteni, hogy az információs írástudás nem bizonyos eszközök kezelésének képességét jelenti, hanem az információ elérésének és felhasználásának képességét. Az információs társadalom polgára a jövőben nem élhet meg nélküle. (Rab, 2007, 183.) Mivel az internetfelhasználók idejük nagy részét online töltik, ahol szintén információhoz akarnak jutni, így valószínű, hogy ott tudományos témájú videókat is néznek, a TEDx pedig az ő igényeiknek megfelelő videókat készít. A siker másik titka a képi fordulatban keresendő. Azzal, hogy mind több (digitális) képet és mozgóképet fogadunk be nap, mint nap, az oktatásnak is fel kell készülnie erre a létformára. A tudás tehát ilyen formában is elérhetővé, sőt megszerethetővé kell tenni. Ez azonban nem előzmények nélküli, csak azonban, mintha az elmúlt néhány évtizedben megfedkezünk volna a videó tananyag fontosságáról. Korábban ugyanis számos oktatási videó készült állami megbízásból, majd egy időszak kimaradt. Most azonban ezt a feladatot nonprofit, az oktatást szívügyüknek tartó vállalkozások vették át, ilyen a TED is.

---

¹⁴ A crowdsourcing az együttműködés, aggregáció, csapatmunka, konszenzus és kreativitás története. Új típusú munkavégzés, ahol a felhasználók csoportja összességében eredményesebb munkát tud végezni a legjobb szakértőknél is. A kívülállóknak ugyanis gyakran új ötleteket és egyéni látásmódot kölcsönöznek. Ha ez tehetség a kollektív intelligenciából fakad, akkor a felhasználók emberi számítógépként olyan feladatokat is meg tudnak oldani, amit a gépek nem. A szakértők szerepe azonban bizonyos mértékben megmarad, a projektetek többségében ők koordinálnak, kontrollálnak.

A crowdsourcing során a szervezetek, intézmények, ötlet-gazdák a tevékenységük egy konkrét elemét 'kihelyezik' a közösség felé. A jelenség növekvő erejét jelzi, és egyre szélesebb körben történő használhatóságát jellemzi, hogy a vállalatokhoz hasonlóan ma már kormányzati szervek, tudományos intézmények, NGO-k és civil és tudományos közösségek, ahogy a TED is sikeresen élnek ezzel az eszközzel.

Hivatkozások

- Kerekes P. (2011). *E-book kalauz: Az elektronikus könyv kisenciklopédiája*. Budapest, Kossuth Kiadó.
- Molnár Gy. (2008). Az IKT-val támogatott tanulási környezet követelményei és fejlesztési lehetőségei. *Szakképzési Szemle* 24 (3), 257-278.
- Molnár Gy. (2012). Collaborative Technological Applications with Special Focus on ICT based, Networked and Mobile Solutions. *WSEAS Transactions on Information Science and Application* 9 (9) 271-281.
- Molnár Gy. (2014). Pedagógiai megújulás tapasztalatai a szakmai tanárképzésben - új IKT alapú eszközök és koncepciók a tanárképzésben. In Ollé J. (Ed.) *VI. Oktatás-Informatikai Konferencia Tanulmánykötet* (pp. 434-452). Budapest: ELTE PPK Neveléstudományi Intézet.
- Szűts Z. (2015). Ismeretterjesztés felsőfokon. *IPM*, 3, 36-40.
- Tóth P. (2014). The Role of Individual Differences in Learning. *Acta Polytechnica Hungarica* 11 (4), 183-197.
- Weiser, M. (1991). The computer for the 21st century. *Scientific American*, 265(3) 66-75.
- Rab Á. (2007). Digitális kultúra – digitalizált és a digitális platformon létrejött kultúra. In. Pintér Róbert (Ed.) *Az információs társadalom*. (pp. 182-201) Budapest: Gondolat – Új Mandátum.